

Miksi korvaus evättiin?

Miksi vakuutuslaitos lopetti korvauksen maksamisen, vaikka satutin olkapääni työtapaturmassa?

Miksi vakuutuslaitos katsoo sairauslomani johtuvan kulumasta, vaikka minulla ei ole ollut olkapäässäni mitään vaivaa ennen työtapaturmaa?



Toimintaohjeita vahinkoilmoituksen tekemiseen

Tämä esite on tarkoitettu avuksi työtapaturmaan joutuneille työntekijöille, heitä työpaikoilla neuvoville työsuojeluvaltuutetuille, -päälliköille ja -asiamiehille sekä esimiehille. Esiteessä on kuvattu lyhyesti tyypillisimpiä vammautumisia, joissa työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen korvaukset tuottavat pettymyksen, ja se miksi vakuutus ei katakaan aiheutunutta vammaa.

Työnantaja tekee vakuutuslaitokselle vahinkoilmoituksen työntekijälle sattuneesta työtapaturmasta tai hänelle aiheutuneesta ammattitaudista. Vahinkoilmoituksen tapahtumakuvaukseen tulee kirjata työtapaturman osalta yksityiskohtaisesti se, miten työtapaturma sattui. Vakuutusyhtiö käyttää tätä tapahtumakuvausta, kun se ratkaisee esimerkiksi sen, onko kyseessä laissa määritelty äkillisesti ja odottamatta sattunut tapaturma.

Tarkempia toimintaohjeita työntekijälle ja työnantajalle työtapaturmasta vakuutuslaitokselle ilmoittamiseen löytyy verkkosivuiltamme <https://www.tvk.fi/korvaaminen/tapaturman-satuttua/>.

Työtapaturma- ja ammattitautivakuutus

Työtapaturma- ja ammattitautivakuutus on osa suomalaista sosiaalivakuutusjärjestelmää ja osa työsuhteeseen liittyvää sosiaaliturvaa. Työnantaja on velvollinen ottamaan työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen työntekijöilleen työtapaturmien ja ammattitautien varalta.

Työtapaturma- ja ammattitautivakuutus perustuu työtapaturma- ja ammattitautilakiin, jossa on määritelty muun muassa korvattavat vahinkotapahtumat ja vakuutuksesta maksettavat korvaukset.

Työtapaturma- ja ammattitautivakuutus on ensisijainen järjestelmä muuhun sosiaaliturvaan nähden.

Tapaturman määritelmä

Työtapaturma- ja ammattitautilaissa on määritelty, millainen tapahtuma katsotaan vakuutuksesta korvattavaksi tapaturmaksi. Tapaturma on ulkoisesta tekijästä johtuva äkillinen ja odottamaton tapahtuma, joka aiheuttaa työntekijälle vamman tai sairauden.

Työtapaturmana korvattavan vamman tai sairauden ja työtapaturman välillä on oltava syy-yhteys. Useimmissa tapauksissa syy-yhteys on riidaton asia. Joissakin tapauksissa syy-yhteyden olemassaolon arvioiminen on todennäköisysharkintaa, jolloin arvioidaan esimerkiksi sitä, onko tapaturma ollut voimakkuudeltaan riittävä ja mekanismiltaan sopiva aiheuttamaan juuri kyseisen vamman tai sairauden. Syy-yhteysharkinta perustuu lääketieteelliseen tietämykseen ja kokemukseen vammojen ja sairauksien syntymekanismeista.

Syy-yhteys arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon lääketieteelliset löydökset ja havainnot, vahingon sattumistapa sekä aikaisemmat vammat ja sairaudet. Tapahtumakuvauksen yhdenmukaisuus hoitoon hakeutuessa ja myöhemmin eri asiakirjoissa on tärkeää.

Tapahtumakuvaukseen kuuluvat tiedot vammamekanismista ja vammaenergian laadusta ja määrästä, vahinkotapahtuman sattumisajankohdasta, oireiden laadusta ja ajallisesta yhteydestä vahinkotapahtumaan. Keskeistä ovat myös tiedot hoitoon hakeutumisesta, vamman ulkoisista merkeistä tai niiden puuttumisesta sekä tutkimuslöydösten sopivuudesta kuvattuun vammamekanismiin, oireisiin ja todettuun vammaan.

Lääketieteen menetelmin syy-yhteys voidaan varsin harvoin todeta täysin varmaksi.

Tapaturmavammojen osalta riittää todennäköinen lääketieteellinen syy-yhteys tapaturman ja vamman välillä. Syy-yhteyden puolesta puhuvien seikkojen tulee olla painavampia kuin syy-yhteyttä vastaan puhuvien seikkojen. Pelkkä lääketieteellinen mahdollisuus, että tietty vamma olisi seurausta tapaturmasta, ei ole riittävä peruste korvaamiselle. Merkittävä ajallinen viive hoitoon hakeutumisen ja ilmoitetun vahinkotapahtuman välillä voi vähentää syy-yhteyden todennäköisyyttä.

Selän venähdysvamman



Selän venähdysvammat ovat yleisiä vahinkotapahtumia.

Lääketieteellisen kokemuksen mukaan venähdys paranee tavanomaisesti muutamassa viikossa. Jos paraneminen pitkittyy, oireiden syynä on yleensä jokin venähdysvammasta riippumaton sairaus, esimerkiksi iskiasoireyhtymä.

Iskiasoireyhtymällä tarkoitetaan selän välilevyn pullistumaa, joka aiheuttaa alaraajaan säteilevää kipua. Välilevyn pullistuma ei synny tavanomaisen venähdyksen yhteydessä, jos välilevy on terve. Sen sijaan rappeutuneen välilevyn aiheuttamat iskiasoireet voivat tulla esiin ensimmäistä kertaa venähdyksen yhteydessä.

Syynä oireisiin ei tällöin ole venähdyksen aiheuttanut liike, vaan ennestään sairas välilevy.

Välilevyn pullistuma korvataan tapaturman seurauksena vain silloin, kun lanneselkään kohdistuu energialtaan erittäin suuri voima. Tällainen tilanne on esimerkiksi pudottaessa korkealta selälleen kovan tason tai esineen päälle.



Matin iskiasoireyhtymää ei korvattu työtapaturmasta aiheutuneena

Matti kantoa painavaa lautapinoa työmaalla. Hän liukastui, jolloin hänen selkänsä venähti ja kipeytyi. Lääkärintutkimuksissa Matilla arvioitiin olevan selkälihasten venähdysvamman. Vakuutuslaitos maksoi selkälihasten venähdysvamman perusteella korvausta kolmen viikon työkyvyttömyyden ajalta.

Matin selkävaivat jatkuivat edelleen kolmen viikon jälkeenkin. Lääkärintutkimuksissa Matin pitkittyneen selkävun todettiin johtuvan iskiasoireyhtymästä/välilevyn pullistumasta. Iskiasoireyhtymä/välilevyn pullistuma ei synny venähdysvamman seurauksena, koska kuvattu vahinkotapahtuma, liukastuminen, ei ole voimakkuudeltaan riittävä tai mekanismiltaan sopiva aiheuttamaan välilevyn pullistumaa. Se on todennäköisesti seurausta tapaturmasta riippumattomasta välilevyn rappeumasairaudesta. Vakuutuslaitos ei enää maksanut korvausta työkyvyttömyyden jatkumisesta, koska Matin työkyvyttömyys ei enää johtunut hänelle työmaalla sattuneesta työtapaturmasta. Selän venähdyksen vuoksi työkyvyttömyyttä oli korvattu kolme viikkoa, jonka aikana lääketieteellisen kokemuksen mukaan lievä venähdysvamman olisi jo parantunut.

Polvivammat



Polvinivel muodostuu reisiluun ja sääriluun välisestä nivelestä sekä polvilumpion ja reisiluun välisestä nivelestä. Polvi kipeytyy herkästi erilaisten venähdysten ja iskuvammojen seurauksena. Kantavana nivelenä se on myös altis kulumasairauksille. Lievä venähdys tai isku polveen voi aloittaa kuluneessa polvessa hankalan kipukierteen, vaikka ennen vahinkoa oireita ei ole ollut tai ne ovat olleet vähäisiä.

Nivelsidevammat ovat tavallisimpia polvivammoja ja useimmiten syy-yhteys tapaturmaan on selvä. Ennestään vioittuneen polven kipeytyminen ei kuitenkaan välttämättä johdu tapaturmasta.

Polvikierukan repeämän syy voi olla tapaturma. Kierukka voi revetä myös rappeuman vuoksi. Rappeumasairauden haurastuttama kierukka voi revetä ilman tapaturmaakin esimerkiksi kyykystä noustessa. Korvausta maksetaan ainoastaan tapaturman seurauksena syntyneestä kierukkarepeämästä.

Yleisiä polvivammoja ovat myös polvilumpion osittaiset tai täydelliset sijoiltaanmenot. Jos sijoiltaanmeno tapahtuu rakenteellisista syistä ilman ulkoista tekijää, kyseessä ei ole tapaturma. Näin voi käydä esimerkiksi tanssiessa tai kyykystä ylös noustessa.

Rustonpehmenyys sairaus on melko tavallinen ja usein ainoa tutkimuksessa löytyvä syy polven kipeytymiseen. Sitä ei korvata työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksesta.



Maijan polven kulumaa ei korvattu työmatkatapaturmasta johtuvana

Maijan polvi venähti hänen kompastuessaan kadulla olleeseen esteeseen. Maija ei kuitenkaan kaatunut eikä hänen polvensa vääntynyt. Vakuutuslaitos maksoi Maijalle vamman aiheuttamilta työkyvyttömyysjaksoilta päivärahaa vamman sattumisesta elokuusta saman vuoden lokakuun loppuun. Lisäksi vakuutuslaitos maksoi vamman tutkimisesta ja hoitamisesta aiheutuneet sairaanhoitokulut. Maijan polvi ei kuitenkaan tullut oireettomaksi. Maijan polveen tehtiin kuvantamistutkimus, jossa todettiin kulumaa ja rappeuman aiheuttama nivelkierukan horisontaalinen repeämä. Kun oireiden pitkittymisen syy selvisi kuvantamistutkimuksessa, korvauksen maksaminen lopetettiin.

Olkapäävammat



Olkapää on ihmisen liikkuvin nivel ja siinä ilmenevät rappeumamuutokset ja niistä johtuvat tulehdukset ovat varsinkin ikääntyvillä henkilöillä hyvin yleisiä. Tutkimuksissa on todettu, että useammalla kuin joka toisella 50 vuotta täyttäneellä on rappeumamuutoksia olkanivelessä, vaikka nämä rappeumamuutokset eivät aiheuta mitään oireita normaaliolosuhteissa.

Tyypillisiä olkanivelen rappeumamuutoksia ovat muun muassa kiertäjäkalvosinjänteen oheneminen tai sen kalkkeutuminen, jänteen osittainen repeytyminen, turvotus limapussissa, nestekertymä hauislihaksen pitkän jänteen jännetupessa, luupiikit lapaluulisäkkeessä tai nivelrikko solisluu-lapaliitoksessa.

Ikääntymiseen normaalisti liittyvä olkanivelen rappeutuminen heikentää olkanivelen kestävyyttä tapaturmassa. Tämän vuoksi myös olkapään jännerepeämän korvattavuutta ratkaistaessa joudutaan arvioimaan, mikä merkitys sairausperäisillä tekijöillä on asiassa. Rappeumamuutokset eivät estä korvaamista, jos tapaturma olisi voinut aiheuttaa repeämän terveeseenkin jänteeseen. Terve jänne voi revetä, jos kaatuu suoraan olkapään päälle esimerkiksi laskettelumäessä tai polkupyörällä ajaessa. Sen sijaan terve jänne ei yleensä repeä esimerkiksi normaalin nostoliikkeen, otteen lipsumisen tai lievän riuhtaisun yhteydessä.

Useissa tapauksissa täysi varmuus rappeumasta ja sen vaikutuksista voidaan todeta vain kuvantamistutkimuksen perusteella. Yleensä rappeuman vaikutus joudutaan kuitenkin arvioimaan tapaturman sattumiseen liittyneiden tekijöiden ja mahdollisesti aikaisempien sairauskertomustietojen perusteella.



Villen kiertäjäkalvosimen repeämää ei korvattu

Ville, 57-vuotias kirvesmies, irrotti remonttitoissa vasaralla naulaa. Vasara oli odottamatta irronnut naulasta, jolloin Villen oikea käsi oli heilahtanut taaksepäin ja olkapää oli kipeytynyt.

Ville meni seuraavana päivänä lääkäriin, joka totesi Villen venäyttäneen oikean olkanivelensä. Kahden viikon kuluttua tapaturmasta oikeaan olkapäähän tehtiin magneettitutkimus, jossa todettiin kiertäjäkalvosimen repeämä ja kalkkikeräytymiä.

Vakuutuslaitos korvasi oikean olkapään venähdysvammasta aiheutuneet sairaanhoitokulut ja maksoi päivärahaa 100 %:n työkyvyn heikentymän mukaan kolmen viikon ajalta. Tämän jälkeen aiheutuneita sairaanhoitokuluja ja työkyvyttömyyttä vakuutuslaitos ei korvannut, koska hoidon tarve katsottiin aiheutuvan kiertäjäkalvosimen repeämästä, jota ei voinut pitää pääasiallisesti tapaturman seurauksena aiheutuneena. Kuvattu tapaturma, käden heilahtaminen taaksepäin, ei ole voimakkuudeltaan riittävä tai mekanismiltaan sopiva aiheuttamaan olkapään kiertäjäkalvosimen repeämää.

Akillesjänteen repeäminen



Lääketieteellisen tietämyksen mukaan terve akillesjänne ei käytännössä repeä, vaikka sitä venytettäisiin voimakkaasti, kuten tapahtuu hyppyyn ponnistettaessa, hypystä alas tullessa tai painavaa esinettä nostettaessa. Akillesjänteen repeämän syynä on lähes aina mikroskooppiset rappeumamuutokset jänneessä, mitkä eivät ole paljain silmin havaittavissa.

Vaikka kaikki rappeumamuutokset elimistössä lisääntyvätkin iän myötä, akillesjänteen rappeumaa on todettavissa vain osalla saman ikäisistä, valtaosalla jänne pysyy kestäväenä.

Akillesjänteen rappeumaa onkin pidettävä oireettomana sairautena, joka tulee useimmiten ilmi tavanmukaisen, usein urheiluun liittyvän ponnistuksen tai tapaturmaisen liukastumisen laukaisemana.

Pääsyyntä repeämiseen ei siis ole tapaturma tai voimakas jänteen venyttäminen, vaan jänteen rappeumamuutokset.



Marjan akillesjänteen repeämää ei korvattu

Marja, liikunnanohjaaja, oli pelaamassa lentopalloa, kun hän perääntyi pelitilanteessa ja muutti vauhdilla kulkusuuntaansa. Vauhdin pysähtyessä Marja ponnisti hieman taaksepäin ja tunsu pohkeessaan voimakasta kipua. Lääkärintutkimuksessa todettiin vasemman akillesjänteen täydellinen repeämä. Koska akillesjänteen repeämä ei lääketieteellisen tietämyksen mukaan voi olla kuvatun tapahtuman seurauksena syntyvä vamma, ei akillesjänteen repeämää korvattu.

Vatsan alueen tyrät



Tyrällä tarkoitetaan vatsaonteloa rajoittavan seinämän aukkoa tai heikkoa kohtaa, josta vatsaontelon sisältöä pääsee pullistumaan vatsaontelon ulkopuolelle vatsakalvosta muodostuvaan tyräpussiin. Tyrän näkyvänä oireena on tyräpussin täyttyminen, mikä tapahtuu tyypillisesti ponnistettaessa. Ajoittain tyräpussi voi olla tyhjä, jolloin mitään pullistumaa ei ole todettavissa.

Kun tyräpussin pullistuma havaitaan työtapaturman tai työliikkeen yhteydessä, vakuutettu mieltää helposti, että tapaturma tai työliike aiheutti itse tyrän. Korvausta haetaan useimmin nivustyrästä, joskus myös muista vatsan alueen tyristä.

Harvinaisia poikkeuksia lukuun ottamatta tapaturma – työliikkeestä puhumattakaan – ei kuitenkaan ole tyrän aiheuttaja, vaan se tuo ainoastaan esille tyrän näkyvän oireen, tyräpussin pullistuman. Itse tyrä on synnynnäinen tai se on kehittynyt myöhemmin synnynnäisesti heikkoon kohtaan. Joskus sen on voinut aiheuttaa leikkaus tai sairaus. Tällä tavoin syntynyt tyrä ei ole työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksesta korvattava, vaikka tyrän näkyvä oire, tyräpussin pullistuma syntyisikin työtapaturman yhteydessä.

Hyvin harvinaisissa tapauksissa tyrän voi aiheuttaa vatsan seutuun kohdistuva voimakas suora väkivalta, joka aiheuttaa ruhjevamman kyseiselle alueelle. Tällöin ovat todettavissa myös kudosuuhjeen muut merkit, mm. verenvuoto kudokseen ja leikkauksessa näkyvät kudosten ruhjeet.



Tainan nivustyrää ei korvattu

Taina oli puunkaato-työssä. Kun hän nosti painavaa runkoa, hän liukastui, kaatui ja löi kaatuessaan polvensa kiveen. Tapaturmassa Tainan oikea polvi kipeytyi ja hänen vasempaan nivuseensa ilmestyi aristava pullistuma. Lääkärintutkimuksissa hänellä todettiin polven ruhjevamma ja nivustyrä.

Työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksesta korvataan polven ruhjevamma, mutta ei nivustyrää.

Työliikekipeytymä



Työliikekipeytymisestä säädetään työtapaturma- ja ammattitautilaissa erikseen. Sillä tarkoitetaan ei-tapaturmaperäistä lihaksen tai jänneen kipeytymistä. Kyse on lievästä, työnteolle ominaisen, kuormitusta aiheuttavan liikkeen yhteydessä syntyneestä lihaksen tai jänneen kiputilasta. Kipeytymisen tulee sopia ajallisesti ja syntymekanismiltaan kuormitusta aiheuttaneeseen yksittäiseen työliikkeeseen. Työliikekipeytymänä ei korvata luu- tai rustokudoksen tai sellaisen kudოსvaurion vammoja, joiden kohdalla lääketieteellinen syy-yhteys edellyttää merkittävää ulkoista tapaturmamomenttia. Tällaisia voivat olla esim. olkapään kiertäjäkalvosimen repeämä tai olka- ja polvinivelen sijoiltaanmenot. Myöskään vähitellen syntyvät kipeytymiset eivät kuulu korvauksen piiriin.



Pekan selän kipua ei korvattu työliikekipeytymänä

Pekka oli lapioinut hiekkaa useita tunteja pitkin työpäivää huonossa kumarassa asennossa. Illalla kotona hän tunsi alaselässä kipua. Pekka oli tuntenut vastaavaa kipua aiemminkin, joten hän ei kiinnittänyt siihen erityistä huomiota. Kotona oli kipua lievittävää voidetta, jota hän hieroi selkään yöksi. Pekka jatkoi työskentelyä seuraavana päivänä normaalisti. Selän kivun jatkuessa viikonlopun yli hän hakeutui työterveyslääkäriin maanantaina. Kuvantamistutkimuksessa todettiin alimpien lannenikamien välilevyjen madaltumaa ja rappeumamuutoksia. Vakuutuslaitos antoi asiassa hylkäävän päätöksen, koska työliikekipeytymän korvaamisen edellytykset eivät täyttyneet. Selän kiputila ei ollut aiheutunut yksittäisestä kuormittavasta työliikkeestä, mikä on korvaamisen edellytys. Vakuutuslaitos ei maksanut korvausta tehdystä kuvantamistutkimuksesta, koska se ei ollut lääketieteellisesti tarpeellinen tutkimus.

Aivovamma



Aivovamma on päähän kohdistuneen tapaturman aiheuttama aivojen vaurio. Aivovamman diagnoosi perustuu akuuttivaiheen oireisiin ja klinisiin löydöksiin sekä pään tietokone- tai magneettikuvauksen löydöksiin. Näiden tietojen perusteella aivovammat luokitellaan lieviin, keskivaikeisiin ja vaikeisiin vammoihin. Kun aivovamman vakavuutta arvioidaan, otetaan huomioon tajuttomuuden kesto ja syvyys, vammanjälkeisen muistiaukon pituus, lääkärin tutkimuksissa toteamat keskushermostoperäiset oireet ja löydökset sekä aivojen kuvantamistutkimusten tulokset. Aivovamman aiheuttamien oireiden vaikeusaste vaihtelee huomattavasti. Suurin osa vammoista on lieviä ja niistä toivutaan yleensä oireettomiksi muutamassa viikossa tai kuukaudessa.



Mikolle maksettiin korvausta lievästä aivovammasta

Mikko oli pyöräilemässä töihin, kun hän törmäsi tiessä olevaan töyssyyn ja lensi tangon yli maahan. Maahan osuessaan hän satutti päätänsä ja vartaloaan. Mikolla oli päässään pyöräilykypärä. Ohikulkija tilasi Mikolle ambulanssin. Mikko oli tapahtuneesta järkyttynyt, mutta tajuissaan ja pystyi kertomaan ensihoitajille omat tietonsa ja mitä oli tapahtunut. Sairaalan päivystyspoliklinikalla Mikko tutkittiin perusteellisesti ja hänelle tehtiin pään TT-tutkimus, jossa ei todettu poikkeavaa. Myöhemmin parin viikon päästä hänelle tehtiin myös pään magneettitutkimus.

Vakuutuslaitos maksoi korvausta vartalon vammoista ja lievästä aivovammasta aiheutuneista sairaanhoitokuluista ja työkyvyttömyydestä kuuden viikon ajalta. Mikko palasi tämän jälkeen töihin. Muutaman kuukauden työskentelyn jälkeen Mikko alkoi tuntea väsyneisyyttä ja hänen keskittymiskykynsä oli alentunut. Työpäivien jälkeen hän nukkui eikä jaksanut enää innostua omista harrastuksistaan. Uusien asioiden opettelu työssä tuntui työläältä. Mikko hakeutui lääkäriin ja sai lähetteen neurologille, joka ehdotti neuropsykologisten tutkimusten tekemistä. Neuropsykologisissa tutkimuksissa todettiin lievät löydökset. Mikolle määrättiin sairauslomaa.

Vakuutuslaitos ei korvannut uutta työkyvyttömyysjaksoa ja katsoi, että se ei ollut enää todennäköisessä lääketieteellisessä syy-yhteydessä korvaukseen oikeuttavaan lievään aivovammaan. Kokonaisarvioinnissa vakuutuslaitos otti huomioon alkuvaiheen löydökset, sen, että kuvantamistutkimuksissa ei ollut todettu poikkeavaa ja että Mikko oli toipumisen jälkeen kyennyt palamaan entiseen työhönsä. Neuropsykologisissa tutkimuksissa todettuja lieviä löydöksiä voivat selittää myös muut esim. sairausperäiset taustatekijät.

Yleisesti muutoksenhausta



Korvauspäätökseen tyytymättömän kannattaa aina ensiksi ottaa yhteyttä päätöksen antaneeseen vakuutuslaitokseen ja keskustella korvauskäsittelijän kanssa päätöksen perusteluista ja jatko-ohjeista.

Vakuutuslaitoksen korvauspäätöksistä valitetaan tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakuntaan, muutoksenhakulautakunnan päätöksestä vakuutusosoikeuteen ja vakuutusosoikeuden päätöksestä rajoitetusti korkeimpaan oikeuteen.

Valitus toimitetaan päätöksen antaneelle vakuutuslaitokselle. Näin menetellään sen takia, että laitos voi oikaista omaa päätöstään harkintansa mukaan saatuaan uutta tietoa. Jos vakuutuslaitos katsoo, ettei ole aihetta muuttaa päätöstä, valitus toimitetaan muutoksenhakulautakuntaan. Menettely on sama, kun valitetaan muutoksenhakulautakunnan päätöksestä vakuutusosoikeuteen.

Valituksen tulee olla kirjallinen, muutoin se voi olla vapaamuotoinen. Valittaja ei yleensä tarvitse asiamiestä avukseen. Korvauspäätöksessä on muutoksenhakuohje, jossa kerrotaan, miten on meneteltävä muutosta haettaessa. Valitus on toimitettava vakuutuslaitokselle kolmenkymmenen päivän kuluessa siitä, kun päätös on saatu tiedoksi.

Valitusasian käsittely on vahingoittuneelle työntekijälle maksutonta.



**Tapaturmavakuutuskeskus
Itämerenkatu 11-13, 00180 Helsinki**

www.tvk.fi

@Tapvakeskus